

KISKON HIRSIJÄRVI

HOITOKALASTUKSEN TOTEUTUS 2015

Marja Granlund,
2.11.2015 (luonnos)

1 Johdanto

Kiskon Hirsijärvellä on kahtena viime syksynä tehty hoitonuottaus. Ensimmäinen niistä toteutettiin 20. - 29.10.2014 ja toinen 23. 9.- 2.10.2015. Runsaan viiden neliökilometrin laajuudesta järvestä poistettiin pientä lahnaa, särkeä ja salakkaa sekä jonkin verran pieniä ahvenia. Tavoitteena oli järven kuormituksen vähentäminen ja kalakannan parantaminen. Poistetun kalan määrä oli v. 2014 noin 21 000 kg ja v. 2015 noin 15 000 kg. Koenuottauksessa v. 2013 poistettiin jo tätä ennen noin 2000 kg ns. roskakalaa. Kalastaja Arto Hautala on toimittanut 7.10.2015 erillisen raportin vuoden 2015 hoitonuottauksen toteuttamisesta ja tuloksista.

2 Hankkeen toteuttajat ja yhteistyökumppanit vuosina 2014-2015

Hirsijärven hoitokalastuksesta ovat vastanneet Hirsijärven vesienhoitoyhdistys ja kaikki Hirsijärven 11 osakaskuntaa, Kruusila, Pirilä, Rasvala, Sammalo, Bergvik, Marttila, Vilikkala, Koski-Ranta, Toija, Viiri ja Kivimäki. Vesienhoitoyhdistyksen ja osakaskuntien edustajat muodostivat v. 2013 hankkeen ohjausryhmän, jossa yhteisistä toimista ja osallistumisesta hankkeen rahoitukseen sovittiin. Hoitokalastuksen valmistelua ja osakaskuntien ja vesienhoitoyhdistyksen organisoitumista suunnittelemaan ja toteuttamaan hoitokalastuksia on kuvattu vuoden 2014 hoitokalastuksen loppuraportissa.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on rahoittanut hanketta kumpanakin vuonna 2014 ja 2015.

Hoitokalastusurakan toteuttajana on ollut kilpailutuksen pohjalta Tmi Arto Hautala. Särkikalolainen Lindegrenin turkistarha on kuljettanut pääosan poistetusta kalasta käytettäväksi rehustamossaan. LIVIA-ammattiopiston kaksi harjoittelijaa oli tänäkin vuonna mukana hoitokalastuksessa koko sen keston ajan. Lisäksi opiston kalataloutta opiskelevat toisen vuosikurssin oppilaat olivat kahdessa ryhmässä osallistumassa kalastukseen aluksilla, kumpikin ryhmä yhden koulutuspäivän ajan. Bergvikin toimintakeskus huolehti kalastajien ja harjoittelijoiden majoituksesta ja tarjosi tilat myös kalastusvälineistön kunnostamiseen.

3 Tausta

Hirsijärven osakaskunnat ovat hoitaneet kalastoa istuttamalla petokaloja, lähinnä kuhaa. Kuhakantaa on vahvistettu jatkuvasti 1900 – luvun loppupuolella ja tällä vuosituhanella.

Järven tiettävästi ensimmäinen hoitokalastus tehtiin 1970- ja 1980- lukujen taitteessa. Tuolloin kalastettiin paunetilla särkikaloja Marttilan ja Vilikkalan osakaskuntien alueilta.

Hirsijärven vesienhoitoyhdistys ja Lounais-Suomen kalatalouskeskus järjestivät 2004 koekalastuksen jossa kartoitettiin järven kalakantaa. Koekalastuksen tuloksia hyödynnettiin mm. Pekka Mäkinien ja Petri Rannikon julkaisussa ”Kiskon Hirsijärven hoitosuunnitelma” v. 2004.

Myös Hirsijärven ulkoista rasiusta on pyritty vähentämään. Hirsijärven vesienhoitoyhdistyksen aloitteesta rakennettiin v. 2010 Kruusilan kosteikko. Rahoittajina olivat Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Maailman luonnonsäätiö WWF. Kosteikkoa laajennettiin myöhemmin ja sen ylläpidosta vastaavat pitkälle maanomistajat.

4 Hankkeen toteuttaminen v. 2015

Hoitokalastuksen toteutti Tmi Arto Hautala kahden kalastajan, kahden 7-metrisen veneen ja yhden lautan voimin. Kalastuksessa oli tänäkin vuonna mukana avustamassa ja suorittamassa työharjoitteluaan kaksi LIVIA -ammattiopiston opiskelijaa. Kyseessä olivat samat, nyttemmin jo opintojensa aivan loppuvaiheissa olevat henkilöt kuin edellisenäkin vuonna.

Kalastusvälineistön vesillelaskuun ja kalojen maihin tuontiin käytettiin kahta vesillelasku- ja purkupaikkaa. Kalasaalis lapiointiin rannassa joko suoraan kuljetuskontteihin tai etukuormaajan

kautta traktorin lavalle. Tästä työstä suurin osa tehtiin talkootyönä. Tosin harjoittelijat osallistuivat eri työvaiheisiin monipuolisemmin kuin edellisenä vuonna. Osakaskunnat olivat varanneet käyttöön useampia traktoreita, joilla kalat voitiin kuormata kontteihin ja kuljettaa edelleen kuorma-autoon.

Saaliin pääosa käytettiin turkiseläinten rehuksi. Särkisalossa toimiva Lindegrenin turkistarha toimitti kuljetuksessa käytetyt kontit ja haki omalla kuljetuskalustollaan kalat rehustamoonsa. Myös paikalliset asukkaat kävivät hakemassa pikkukaloja kotieläimille ja syöteiksi, mutta myös mm. etnisen ruoan raaka-aineeksi.

Pieniä särkiä haki viimevuotiseen tapaan salolainen yritys Kalapele, joka käyttää särjen nahkaa vieheiden valmistamiseen (kuva alla).

5 Nuottauksen tulokset

Nuottauksen tulokset on esitetty Arto Hautalan raportissa ”Syksyn 2015 hoitokalastusnuottaukset Hirsijärvellä, 7.10.2015”. Raportti on aikaisemmin jaettu sähköpostitse osakaskuntien edustajille ja ELY-keskukselle.

Kokonaissaalis oli v. 2014 noin 21 000 kg ja v. 2015 noin 15 000 kg. Kalastajan raportin mukaan biomassa on vähentynyt huomattavasti järven kummassakin päädyssä, erityisesti pohjoispäädyssä. Varsinkin särkikanta on vähentynyt, mikä näkyy saaliskalojen jakaumassa.

Poistettujen kalalajien jakauma 2014-2015

Kalalaji	2014	2015
Lahna (ml.pasuri)	55 %	60 %
Särki	30 %	20 %
Salakka	10 %	10 %
Ahven (pieni)	3 %	8 %
Muut	2 %	2 %
YHTEENSÄ	100 %	100 %

Kalastajan arvion mukaan hoitokalastuksilla on leikattu merkittävästi Hirsijärven pohjois- ja eteläpäätyjen sekä Pitkälahden särkikantoja. Näiden alueiden särkikalabiomassasta on poistettu kahtena syksynä yhteensä noin 70 – 75 % ja esim. Sammalon salmen pohjoispuolisesta altaasta on kahden vuoden aikana poistettu särkikalaa yli 300 kg hehtaarilta.

Petokaloja, eli kuhia, haukia ja isoja ahvenia esiintyi tämän vuoden nuottauksessa runsaasti sekä pohjois- että eteläpäätyjen apajissa. Marttilan - Vilikkalan pääsyvänteessä taas oli enemmän ahvenia ja vähemmän kuhia ja haukia kuin järven päädyissä. Yhteensä 17 pyyntiapajalla vapautettujen petojen määrät vaihtelivat niin, että ne olivat kuhalla 30 – 250 kpl, hauella 5 -130 kpl ja ahvenella noin 15 -200 kpl apajaa kohti.

Lisäksi vapautettiin suuri määrä aivan pieniä luonnossa syntyneitä kuhanpoikasia. Niitä ei tänä vuonna kuitenkaan saatu aivan täysin poistetuksi joidenkin sellaisten apajien saaliista, jotka koostuivat pääosin hyvin pienistä kaloista.

Suuria, yli viiden kilon painoisia kuhia laskettiin tänä vuonna vapaaksi noin 20 kpl ja suuria haukia noin 30 kpl.

Kalastus sujui sään osalta suhteellisen hyvin tänä vuonna. Joinakin päivinä oli ongelmia verkkojen repeytyessä uppotukkeihin ja yhtenä päivänä Kirveslahden edustalla uponneeseen veneeseen. Projektipäällikkö päätti kalastuksen lopettamisesta 2.10. klo 15.00 päivän suuren saaliin 2200 kg käsittelyn jälkeen ja tuulen uhatessa yltyä myrskylukemiin.

6 Hankkeen rahoitus ja kustannukset

Hankkeen toteuttamiseksi Varsinais-Suomen ELY- keskus myönsi hoitokalastukselle tukea 10 000 €, kuitenkin korkeintaan 50 % toteutuneista kustannuksista. Kustannusarvion alituttua tueksi jäi 9 500 €.

Hankkeen rahoitus muodostui seuraavasti:

Varsinais-Suomen ELY-keskus	9 500 €
Hirsijärven vesienhoitoyhdistys	2 385 €
Vilikkalan osakaskunta	2 550 €
Koski - Rannan osakaskunta	250 €
Sammalon osakaskunta	500 €
Pirilän osakaskunta	250 €
Rasvalan osakaskunta	150 €
Kruusilan osakaskunta	100 €
YHTEENSÄ	15 685 €

Hankkeen kustannukset muodostuivat euromääräisistä kuluista sekä talkoo- ja vapaaehtoistyöstä.

Kustannukset

Kalastusurakka	13 516 €
Vesillelasku- ja purkupaikkojen soraus	248 €
Kaivinkonekustannukset	124 €
Livia-ammattiopiston harjoittelijoiden kulut	126 €
Bergvik, kalastajien ja harjoittelijoiden majoitus	600 €
Kokous-, posti-, kopiointi-, ym. kulut	1 000 €
Talkoovakuutus	45 €
Yhteensä	15 685 €

Talkoo- ja vapaaehtoistyö:

Vesillelaskupaikan ja purkupaikkojen kunnostus, vesillelasku ja kalojen purku	
traktoriyö, ml. kuljettaja, 12 x 4h, yht. 48 h x 30 €	1 440 €
Lapiointi ja muu avustava työ 12x 4h, yht. 48 h x 15 €	720 €
Projektipäällikkö, hankkeen suunnittelu ja organisointi, toteutusvaiheen järjestelyt ja hankkeen päättäminen, yht. 80 h x15 €	1 200 €
YHTEENSÄ	3 360 €

Rahalliset kustannukset ja talkootyön arvo yhteenlaskettuina 19 045 €

7 Johtopäätöksiä ja jatkotoimia

Vuoden 2014 hoitonuottauksen johtopäätösten mukaisesti osakaskunnissa tehtiin keväällä 2015 päätöksiä järven petokalakannan vahvistamiseksi. Verkkojen silmäkokoja suurennettiin 50 mm:iin niissä osakaskunnissa, joissa oli aikaisemmin sallittu pienempi silmäkoko. Bergvikin, Vilikkalan ja Toija-Viinarin osakaskunnat rahoittivat lisäksi kuhaistutuksia yhteensä 4500 eurolla.

Kalastaja Arto Hautalan raportissa todetaan, että Hirsijärven veden laatua ei ole viimesenä kahtena vuotena seurattu kovin tarkasti. Viimeiset mittaukset mm. fosforipitoisuuksista näyttäisivät olevan vuodelta 2013. Mittausten avulla tehtävä veden laadun seuranta olisi välttämätön edellytys, jotta voitaisiin arvioida mahdollisuutta parantaa veden laatua uusien hoitokalastusten avulla.

Ulkoista kuormitusta voidaan edelleen vähentää. Tia Isotalon helmikuussa 2015 hyväksytyssä Livia-ammattiopiston opinnäytetyössä todetaan mm. että ulkoisen kuormituksen vähentämiseksi tehdyn kosteikon jatkuva hoito ja huolto on yksi osatekijä veden laadun parantamisessa.

LOPUKSI!

Voinemme kaikki kiittää toisiamme joustavasta, toimivasta, joskus jopa ennakkoinnin ja aavistuksen voimalla edenneestä yhteistyöstä ja sitoutumisesta yhteiseen hankkeeseen. Eihän tästä muuten olisi mitään tullut.